

Asbestangst? ...Tag det roligt!

Asbest har været brugt i rigtig mange byggematerialer gennem tiden, og er meget mere udbredt, end de fleste rent faktisk ved. Asbest blev forbudt for mange år siden, men man regner med, at der er brugt asbest i forskellige byggematerialer frem til ca. 1990 pga. restlagre med asbestholdige materialer, som blev brugt op.

Asbest – et fremragende byggemateriale

Asbest er et naturligt forekommende mineral. Det er ikke giftigt, og har en række gode egenskaber. Asbest er en fiberstruktur, der gør produkter mere holdbare, og samtidig er det også brandhæmmende.

Asbest har været brugt i meget andet end tagplader, fx kan nævnes fliseklæb i badeværelser, køkkener og bryggers, klinker, aftrækskanaler, sålbænke, puds, træfiberplader, loftplader, maling, beton, vinylgulve, branddøre, brændeovne, fuger og meget andet. Ofte har det ikke været en del af det oprindelige produkt, men noget, som håndværkeren selv blandede i materialerne, for at få gavn af asbests gode egenskaber. Fx var det ikke unormalt ”i gamle dage”, at man blandede asbestpulver i malingen, for at den blev stærkere og bandt bedre – eller at murere blandede asbest i sokkelpuds eller fugematerialer for at gøre det stærkere. Så asbest kan også findes i materialer, hvor det ikke i var tilsat fra producentens side. Ofte som en lokal praksis i områder hvor man brugte asbest i andre sammenhænge, og derfor havde det ved hånden – fx i bygninger nær havne, fordi man ofte anvendte asbest i skibe.

De mange anvendelsesmuligheder gør, at man i dag regner med, at der er asbest et eller andet sted i ca. 90 procent af husene, der er bygget eller renoveret før 1990 – og i ca. en fjerdedel af vådrummene regner man med, at der er asbest i fliseklæben, der holder klinkerne fast.

Hvornår er asbest farligt?

Der er ingen grund til panik, bare fordi man bor i et hus, hvor der er asbest i en eller flere af de anvendte byggematerialer. Så længe asbesten ligger indkapslet i materialerne, er der ingen fare på færde. I stedet skal man bare være glad for, at man har et godt hus, hvor taget er tæt og fliserne på badeværelset sidder effektivt fast på betondækket.

Problemerne opstår først, når man begynder at pille ved asbestholdige materialer – fx i forbindelse med renovering eller vedligeholdelse. For støvet der frigøres, når man fjerner asbestholdige materialer, er farligt at indånde. De frigjorte asbestfibre er så små og lette, at de ikke kan ses med det blotte øje, og de bliver ikke i støvsugeren, hvis man støvsuger – de ryger gennem støvsugeren og hvirvles ud i luften igen. Og de kan holde sig svævende i luften i op til et døgn – og så går man i huset og indånder dem.

Asbestfibre har små modhager og kan også bindes med statisk elektricitet. Derfor kan kroppen ikke udskille dem, når de først er indåndet – og det er svært at gøre rent efter en forurening med asbeststøv, især på flader, der ikke er helt glatte.

Fra 1. januar må du ikke selv

Asbeststøv er kræftfremkaldende, hvis man indånder det. I EU var der i perioden fra 2012-2019 20.000 registrerede cancertilfælde på grund af asbest, der blev godkendt som arbejdsskader. Der er med andre ord en vis risiko for alvorlig sygdom forbundet med at indånde asbeststøv. Derfor bliver asbestarbejdet reguleret fra 1. januar, hvorefter det kun er autoriserede professionelle, der må nedrive og fjerne asbestholdigt materiale. I asbestbekendtgørelsen fra juni 2024 er der indført en

undersøgelsespligt, såfremt der er den mindste mistanke om asbest i en bygning, hvilket der bør være, hvis bygningen er fra før 1990.

Det betyder, at du skal undersøge, om der er asbest i de materialer, der fjernes i forbindelse med renovering eller vedligeholdelse, inden du går i gang med arbejdet. Fx ved at sende materialeprøver til analyse. Og er der asbest, skal en professionel med autorisation udføre arbejdet. Påvises der ikke asbest, må du gerne selv lave arbejdet – fx udskifte klinker på badeværelset. Det koster ca. 5-600 kr. plus moms at få analyseret en materialeprøve. Det er en billig ”forsikring” mod at forurene din bolig med asbeststøv, hvis du er gør-det-selv-typen.

Der er en bagatelgrænse

For at sikre en vis fleksibilitet for både private og professionelle, der ikke har en autorisation, er der indført en bagatelgrænse. Du må gerne selv skifte enkelte utætte tagplader eller revnede klinker. Arbejdstilsynet har fastsat grænsen ved 4-6 tagplader som maksimum og et tilsvarende antal klinker.

Og du må ikke fjerne en håndfuld tagplader eller klinker hver anden uge, indtil taget er skiftet eller badeværelset gjort færdigt. Det ses som en omgåelse af reglerne, og der bliver slået hårdt ned på det med store bøder.

Men skifter du toilettet, og knækker et par klinker, må du gerne selv skifte dem. Men du skal stadig beskytte omgivelserne mod spredning af asbeststøv. Du kan læse mere herom i [Bekendtgørelse om asbest i arbejdsmiljøet - Arbejdstilsynet](#). Dele af bekendtgørelsen gælder også for private.

Dyrt at dumme sig – brug en autoriseret håndværker

Regningen for en asbestrensning og -sanering efter en forurening med asbeststøv kan nemt løbe op i flere hundrede tusinde kroner. For ikke at nævne den sundhedsrisiko, man udsætter beboerne i huset for efterfølgende. Hvis hele huset bliver forurennet med asbeststøv, og inventaret ikke kan renses, så kan det ud over en specialistrensning også betyde omkostninger til nye møbler, gardiner, tekstiler og andet inventar, som ikke kan rengøres ordentligt. Og hvis der ikke er arbejdet efter reglerne i asbestbekendtgørelsen, og der ikke er foretaget forundersøgelse, dækker forsikringen ikke. For så er der tale om lovbrud. Det har flere håndværkere allerede erfaret. Bare fordi de gjorde, som de altid har gjort – og så ikke lige var opdateret på reglerne. Bruger du en autoriseret håndværker, har du sikkerhed for, at de har været på kursus i sikker arbejde med asbest, og er uddannede i hvordan de beskytter din bolig mod asbestforurening. Du kan finde en liste over asbest-autoriserede håndværkere på Sikkerhedsstyrelsens hjemmeside: [Autorisationsregister | Sikkerhedsstyrelsen](#)

Lad være med at skifte taget, hvis det er tæt

Har du et hus med asbesttag, og er taget tæt, så lad det ligge indtil det er nødvendigt at skifte det. Lige nu er markedet præget af mange mere eller mindre seriøse firmaer, der markedsfører sig med *”hurtig nedtagning af asbesttag, inden prisen stiger til det dobbelte efter nytår”*.

Det er ikke forbudt at have et asbesttag. Er taget intakt, er det ikke farligt. Lige nu, hvor markedet er meget turbulent, og mange handler i panik, trækker det priserne op – både på håndværkerne og på tagpladerne, der i øvrigt er udsolgt og har lang leveringstid.

Og hvad er det fornuftige i at skifte et godt tag ud med et nyt tag, hvor levetiden måske er garanteret til 20 år? Hvis asbesttaget kan holde lige så længe, er det unødvendige penge ud af vinduet. Vent i stedet til det er nødvendigt at skifte taget. Så er markedet faldet til ro og priserne har normaliseret sig.

Du skal nok regne med, at det bliver lidt dyrere at skifte taget ud, men ikke meget dyrere. De nye ekstraomkostninger kan tilskrives asbestanalyser, værnemidler, leje af en miljøvogn og en ekstra arbejdsdag eller to, da man ikke må arbejde mere end en halv dag sammenlagt med masker på. Ikke noget der vælter et tagprojekt, der i forvejen ligger i 2-300.000 kr. klassen. Hertil kommer korrekt bortskaffelse af pladerne, hvor priserne varierer meget fra kommune til kommune. Her kan du måske spare lidt, hvis du sætter dig ind i de lokale regler og priser.

Mere information om asbest

Vil du vide mere om hvor du måske kan finde asbest i huset, så er der hjælp at hente på nettet. Tjek fx www.asbest-huset.dk. På den hjemmeside kan du finde eksempler på hvor og hvornår forskellige asbestholdige materialer har været anvendt, og hvilke værnemidler, der skal bruges ved asbestarbejde.

Arbejdstilsynets hjemmeside opdateres også med meget jævne mellemrum med oplysninger om asbestarbejder og hvad der er tilladt m.v. www.at.dk

Faktaboks om undersøgelsespligten i Asbestbekendtgørelsen:

§ 10. *Inden nedrivning, reparation eller vedligeholdelse påbegyndes*, skal det ved en forundersøgelse være fastslået, hvilke materialer der kan formodes at indeholde asbest. Forundersøgelsen kan understøttes af oplysninger fra f.eks. ejerne. *Hvis der er den mindste grund til mistanke om forekomst af asbest i et materiale eller en bygning, skal arbejdet betragtes som et asbestarbejde og udføres efter reglerne i denne bekendtgørelse.*

Stk. 2. Når det er nødvendigt for at fastslå, hvilke materialer der kan formodes at indeholde asbest, skal der i forbindelse med forundersøgelsen tages prøver af relevante materialer med henblik på asbestanalyse, jf. § 38.

Krav til materialeprøver, geltapeprøver mv.

§ 38. Prøvetagning og analyse til at bestemme, om der er asbest i en materialeprøve, geltapeprøve mv., skal foretages i overensstemmelse med egnede, anerkendte metoder.

Stk. 2. Prøvetagningen, herunder valg af prøvetagningssteder, skal være repræsentativ i forhold til formålet med en undersøgelse for asbest.

Stk. 3. Personer, som tilrettelægger materialeprøver, geltapeprøver mv., og personer, som forestår prøvetagning, asbestanalyse og rapportering af resultatet, skal have de nødvendige kvalifikationer.